

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu iese de doua ori pe septimana: joi si duminica. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditura foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gata, prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretiul prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

Nr 41. ANULU XII.

Sabiu, in 24 Maiu 1864.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. fa

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 20 Maiu (1 Iuniu) 1864.

Dupa citirea protocolului se face votarea pentru functiunea de notariu dietalu in locul d. Eitel. Apoi sa da cuventu regalistului Maager, spre a-si motiva propunerile aduse in privinti'a drumului de feru transsilvanu.

Acest'a in cuventu meritoriu mai de 2 ore espune o istorisare a cestiunei drumului de feru transsilvanu dela inceputulu ei din anulu 1847 pana in tempulu de fatia. La anulu 1847 adeca mersera deputatii transsilvani mai antai'a data la diet'a din Poszon, pentru de a se intielege cu reprezentanti'a tieri vecine inprivinti'a cladirei acestei linie.

Dar din nefericire in acestu intervalu lungu de 17 ani caus'a n'au inaintatu de locu, si noi transsilvanii inca n'avemu drumu de feru nici de unu policariu. Tier'a nostra a remasu eschisa de comerciulu celu mare europenu, enormele avutii ale ei zacu necautate prin sinurile pamentului, si noi a caroru buna stare aru poté fi atatu de infloritore, suntemu unii dintre cei mai seraci locuitori ai monarchiei austriace. Drumulu feratu e langa noi, dar noi asemenea lui Tantalus, care in midiloculu apeii more friptu de sete, nu potemu pune man'a pe elu. In tota Monarchia austriaca Transsilvania e unica provintia ce nu are drumu feratu. La 1856 se formase o societate pentru ducerea unei linie ferate prin Transsilvania, si densulu nu va se cerceteze de ce intreprenderea acestei societati nu s'au potutu realisa; destulu atat'a ca Transsilvaniloru chiaru si intreprenderea acest'a nenorocita li-a lasatu dupa sine numai cert'a, nepotendu-se invoi in privinti'a liniei de ziditu. Astadi densulu nu va sa vorbesca ca avocatulu cutarei seu cutarei linii, ci numai in favorea calci ferate transsilvane preste totu; deaceea va si vorbi cu cea mai mare moderatiune si crutiare a tuturoru opiniuneloru ce sustau in acesta privintia, asceptandu firesce ca si ceialalti oratori in acesta privintia se voru portá cu aceesi moderatiune. (Bravo!) La anulu 1861 se initiá de nou ide'a drumului de feru transsilvanu prin societatea tisana; dar prin lini'a, ce era sa se traga atunci (Aradu—Sabiu) Brasiovulu era ruinatu de totu. Astfelu apoi se incepú o certa la Vienn'a intre cetatile transsilvane pentru cladirea liniei ferate.

La anulu 1862 o casa de banchieru, cu nume bunu in tota Europ'a, adeca Bischofsheim si Hirsch din Belgiu voira se dea midilócele banale pentru lini'a Oradea Brasiovu; dar regimulu si o partida in Transsilvania fura in contra, cu tote ca la anulu 1861 ministeriulu de finantie se declarase pentru dens'a, asemenea la acelasi anu si guvernulu regiu transsilvanu, ear la anulu 1862 si ministeriulu comerciu. Pe candu insa la anulu 1863 se faceau lucrarile pregatitóre din partea acestei societati, se deschise senatulu imperialu, si Maiestatea Sea insusi promise, ca cestiunea calci ferate transsilvane va veni la desbatere in reprezentanti'a imperiului. Senatulu imperialu insa pertracta drumulu dela Leopole la Cernautiu, ear celu transsilvanu remase nehotaritu, dupace se alese o comisiune, carea propusese cladirea a patru linie. Ea ceru intre altele si aceea, ca regimulu austriacu sa intre in negociatiuni cu guvernulu romanescu. Ce s'a facutu in privinti'a acest'a, ce nu, densului nui este cunoscutu; atat'a insa vede, ca comitetulu acest'a neavendu basele delipsa, semená cu unu omu, care este in drumu, dar nu scie in catrau sa merga. Destulu atat'a, ca regimulu austriacu purcese, fara de a se intielege dupa cumu trebuia cu regimulu tieri vecine, decretandu tragerea liniei de feru pe la Turnulu rosu. La acesta neconsiderare a referintieloru cu vecinii, Romani'a respunse cu aceea, ca camer'a, incatu scie densulu, in 20 Aprile a decretatu a se trage drumulu de feru romanesu catra Austri'a dela Giurgiu pana la marginea romanésca dela Vercerov'a; ba ce e mai multu, a se incepe cladirea nu din Romani'a ca-

tra marginea austriaca, ci din contra, — o procedere, prin carea Transsilvania spre cea mai mare dauna a sea de nou aru remane eschisa dela drumulu celu mare alu comerciului european. De aceea dar a staruitu densulu in propunerea sea atatu de multu pentru contielegerea regimului austriacu cu regimulu vecinu romanescu. —

Asemenea motiveza oratorulu si punctulu alu doilea alu propunerei sale: ca adeca un'a din liniile de esire negresitu sa fia in apropierea Brasiovului, de ore ce Brasiovulu este cea mai de frunte, ba unic'a cetate comerciala si industriala a Transilvaniei, ea e piati'a tieri Barsei si a Haromszekului, si lini'a ce aru trece pe la Brasiovu, aru taja prin cele mai bogate tinuturi ale tieri. Punctulu 3 (substernerea cestiunei la senatulu imperialu) o motiveza cu aceea, ca numai elu e competente, a vorbi in acesta cauza. (Ho! ho! in centru — Sasi — Bravo! in stanga — Romani.) — Punctulu 4 (a se declará si a se pertracta obiectulu de urgentia) crede ca nu e delipsa a-lu mai motiva, si astfelu propune:

1) a se alege unu comitetu de 7 membrii, 2) alegerea sa se faca inca in siedinti'a de astadi, 3) comitetulu in terminu de 3 dile sa-si termine lucrarile si sa reporteze, 4) propunerea sa se tiparesca indata, sa se imparta intre membrii dietei si sa se aduca catu mai curendu la ordinea dilei. — Propunerea e sprijinita mai de toti Romani si si de cati-va Sasi.

C. Schmidt deplora ca Mager au insratu acesta trista istoria, care aru fi doritu sa fia remasu de totu afara; catu pentru punctele propuse, observa, ca se invoiesce cu alegerea unui comitetu, dar nu din casa intréga ci din sectiuni, si anume sa se alega din fia care sectiune cate doi, va sa dica cu totulu 18 membrii. Terminulu de 3 dile e multu pre scurtu, sa fia celu putinu de 15 dile. — Facendu-se intrebarea de sprijinire, punctulu d'antaiu alu C. Schmidt a remasu in minoritate si se sprijinesce propunerea lui Mager. La punctulu 2 vorbesce si Binder, ca de ore ce multoru deputati mai cu sema din majoritate le e caus'a cu totulu necunoscuta, (Contradicteri in stanga.) si de ore ce intrunu comitetu de 7 membrii alesi acumu in ferbinti'la momentului pote nici o minoritate considerabila nu s'aru poté forma: sa se lase alegerea pe siedinti'a urmatore. Se spriginesce si priimesce, si presiedintele enuncia, ca sa se aduca in siedinti'a urmatore siedule gat'a ca 7 nume. La punctulu 3 vorbesce Rannicher, cerendu restimpu celu putinu de 8 dile. Maager retrage propunerea sea in favorea propunerei lui Rannicher; asemenea si C. Schmidt. Gaitanu protestéza incont'a retrageri motiuneloru, dupace acelea au fostu spriginite odata, de ore ce atunci motiunea nu mei e proprietatea motivatoriului, ci a partidei ce o-a spriginitu. (Nu se admite la desbatere). Punctulu alu patrulea alu lui Maager se spriginesce si devine conclusu. Presiedintele, facendu intrebuintiare de dreptulu seu, propune ca de orece 7 membrii la tota intemplarea suntu prea putini pentru unu lucru atatu de mentosus, ear de alta parte propunerea lui C. Schmidt: a se alege cate doi membrii din fia-care sectiune, cu totulu adeca 18 nu s'a priimitu: sa se alega 14 membrii. (Se aprobéza si priimesce mai cu unanimitate.)

Presiedintele da spre cetire o petitiune documentata a lui Axentie Severu privitore la pretins'a, dar neadeverata ilegalitate a alegerei lui; si remanendu lucrulu nechiarificatu, la intrebarea lui Bolog'a apoi se enuncia, ca petitiunea se va dá comitetulu de petitiuni spre pertractarea ulterioara. Intr'aceea interpeléza Pope'a pentru alegerea deputatului dr. Hodosiu, si presiedintele respunde, ca indata ce se va constata oficialminte pedec'a pusa: adeca neplatirea contributiunei pe anulu 1862, va reportá dietei.

Pope'a de nou cere cuventu; dar dupa ce s'a respunsu odata la interpelatiunea facuta, nu i se mai pote dá.

Presedintele aduce la cunoscintia, ca deputatul Witstock ia datu concedia pe 8 zile.

Apoi trece la ordinea zilei si provoca pre referintele Dr. Maioru a raportá despre lucrarea comitetului in privinta propozitiunii a 8-a regesci; dar fiindu timpul inaintatu, C. Schmidt propune inchiderea sedintiei, ceea ce urmeza la 1 ora dupa amedi.

Sedinti'a de Vineri 22 Maiu (3 Iuniu 1864.

Dupa citirea in limb'a romana si verificarea protocolului, se comunica o petitiune a comunei Manarade, prin carea protesteaza in contr'a incorporarei seie in Scaunimea sasésca. Se da comitetului de petitiuni.

La ordine e propozitiunea VIII. regésca, refert. majoritati e Dr. Maioru, alu minoritati Dr. de Trauschenfels, Proiectulu regimului e acest'a:

Proiectu de lege

despre infiintierea si organizarea unui tribunalu supremu pentru Marele Principatu alu Transsilvaniei.

§ 1. Pentru cuprinsulu Marelu Principatu alu Transsilvaniei se infiintieza unu tribunalu supremu cu titlulu: „R. tribunalu supremu alu Transsilvaniei“, care-si va ave scaunulu in resiedinti'a imperatésca Vienn'a.

§ 2. Acestu tribunalu va consta dintr'unu presedinte, din consiliarii cati voru fi de trebuinta, si din personalulu, care va fi de lipsa pentru ajutorintia si manipuliatiune.

Denumirea presedintelui si a consiliarilor e rezervata Maiestatei Sele.

§ 3. Tote posturile se voru umple numai cu Transsilvaneni.

§ 4. Tribunalulu supremu va decide ca forulu alu treilea si din urma in tote causele civili si in tote trebile urbariali supuse procesurei judetiale, in cari s'au facutu decisiuni de catra curtile apelative ale Transsilvaniei in forulu alu doilea, incatu prescriptele, ce suntu in vigore, permitu remedie legali in contr'a decisiuniloru facute de curtile apelative.

§ 5. In cause penali va decide tribunalulu supremu ca forulu alu treilea despre tote casurile penali supuse procesurei judetiale, cari voru ajunge la densulu in conformitate cu prescriptele procesuali ce costa.

§ 6. Afara de acest'a va mai decide tribunalulu supremu:

a) despre propuneri si cereri pentru delegatiune, de cate ori se tracteaza transpunerea unei cause civili ori penali din cerculu jurisdictiunii unei curti apelative transsilvane in cerculu de jurisdictiune alu celeialalte, ori delegarea unei curti judetiale ordinare a tieriei intr'unu casu penale in loculu acelei curti judecatoresci speciali din tierra, carea e competente in casurile § 10 lit. a) a regulamentulu de procesu penale; mai incolo despre plansori in contr'a delegatiunii altui judetiu in loculu celui competente, care a dispus'o vreun'a curte apelativa a Transsilvaniei intre marginile cercundariului ei.

b) Despre controversie de competintia, deca judetiele, intre cari s'a escatu controversi'a, stau sub diverse curti apelative ale Transsilvaniei, si nice acestea nu se potu uni in privinta obiectului de contraversia, ori deca s'a nascutu contraversia chiaru intre curtile apelative ale Transsilvaniei despre competinti'a loru propria.

c) In casu candu se recusa un'a curte apelativa intréga ori presedintele ei.

§ 7. Despre delegarea altui judetiu in loculu unui judetiu Transsilvanu ori din contra, mai incolo despre contraversie de competintia, candu numai unulu din judetiele, ce suntu in contraversia, e Transsilvanu, si respectivile curti apelative nu se potu uni, ori candu se nasce contraversia intre un'a curte apelativa din Transilvani'a si un'a dintr'altu locu despre competinti'a loru propria, va decide tribunalulu supremu transsilvanu in contielegere cu forulu supremu judetiale alu celualaltu judetiu respectivu.

Nepotenduse uni cele doue tribunale supreme, va decide Maiestatea Sea, facandu-l-se propunere din partea respectiveloru dregatorii aulice de justitia.

§ 8. Despre conflicte de competintia intre autoritatile judetiale si politice va decide tribunalulu supremu intr'unu senatu micstu, a carui compunere o determina § 13.

§ 9. Tribunalulu supremu va decide despre plansori de sindicatu in contr'a lucráriloru oficióse ale membriloru sei propri si in contr'a lucráriloru oficióse ale curtiloru apelative séu ale membriloru acelor'a, mai incolo despre recursu in contr'a decisiuniloru, cari le-au facutu curtile apelative asupra plansoriloru de sindicatu.

§ 10. Fiindu postitu tribunalulu supremu de Cancellariulu aulicu, isi va da parerea pretinsa in privinta emiteri de legi ori a modificarei acelor'a.

Acel'asi e in sa si indreptatitu, sa faca Cancellariulu aulicu propuneri de sine statatóre pentru emiterea de legi ori modificarea acelor'a.

§ 11. Tribunalulu supremu va fi condusu de presedinte, si fiindu densulu absinte ori impedeatu, de substitutulu seu spre acestu scopu denumitu.

§ 12. Tribunalulu supremu va pertracta si decide despre tote afacerile, cari cadu in sfera activitátei seie, intr'unu senatu de seie judi si unu presedinte.

§ 13. In casu candu e de a decide despre unu conflictu de competintia intre autoritatile politice si judetiale ale Transsilvaniei, cum si in cause urbariali, voru intrá de votanti in loculu a trei judi de ai tribunalulu supremu totu atati membri ai Cancellariei aulice transsilvane.

§ 14. Limb'a afaceriloru tribunalulu supremu se va acomoda dispusetiuniloru generali, cari se voru face prin o lege speciale despre intrebuintiarea celoru trei limbi ale tieriei in comunicatiunea publica.

§ 15. Tote expeditiunile tribunalulu supremu se voru provede cu inscriptiunea: „r. tribunalu supremu alu Transsilvaniei“ si se voru subscrie de presedinte ori de substitutulu seu.

Sentintiele voru porta inscriptiunea: „In numele Maiestatei Sele c. r. Apostolice, Marelu Principe alu Transsilvaniei si Comitulu Secuiloru“, si afara de subscrierea mai susu numita, se voru mai subscrie de unu votantu.

§ 16. In sigilu va fi sapata pajur'a c. r., dimpreuna cu marc'a Transsilvaniei, si cu cercuscieri: „Sigillum regii supremi Tribunalis Magni Principatus Transylvaniae.“

§ 17. Sfera de activitate a tribunalulu supremu in cause personali si disciplinari, organizarea lui interna si regulamentulu lucráriloru lui, cum si relatiunea lui catra Cancellari'a aulica Transsilvana se va regula pe calea ordinatiuniloru.

Inca odata calea ferata a Transsilvaniei.

(M. B.) Diet'a Transsilvaniei e conchiamata de nou, si pe langa alte proiecte de mare insemnate pote ca va discuta si asupra proiectului, a carui votare si realizare taia deadreptulu in prosperitatea, inavutirea si cultur'a generala a Transsilvaniei, — si acest'a e proiectulu cálei ferate.

Dela inceputulu anului presinte avuramu ocaziune de a ne desfasura ideile asupra proiectelor, ce si le-a formatu opiniunea publica, si guvernulu, si carea dintre cele doue linii (Aradu—Sabiuu—Turnu-rosiu; si Oradea—Clusiu—Brasiovu) merita mai multa apretuire cu privire la interesele materiale ale Transsilvaneniloru.

Aflat'au ore resunetu cuvintele nostre la Romani Transsilvaneni? Priceput'amu ore bine interesele acestei tieri virgine, séu ba? — Nu scimu; speramu in sa, ca cele ce le-amu disu atuncea, se voru aduce la ndeplinire mai nainte séu mai tardfu.

Amu fostu disu: ca lini'a opiniunii publice (catra Brasiovu) aru fi o linia adeveratu transsilvanéna, si cea mai corespundiátóre interesselorü tieriei.

Astadi inca stamu pe langa asertulu acest'a.

Pe la inceputulu lui Ianuariu senatulu imperialu se ocupase multu in comisiune deosebita cu cestiunea cálei ferate ardelene, in sa partidele si proiectele au fostu asiá de multe, asiá de contrarie, catu nu se potu face nimic'a; de aceea nici n'a venitu la sedinti'a plenara a camerei; va sa dica: necesitatea cea urginta e unei cáli ferate in Transilvani'a e recunoscuta, in sa pana acum'a calea ferata remase unu fetu nebotezatu.

Multi afirmau, ca cestiunea cálei ferate, in poterea diplomei si a patentei, este a se decide in camer'a particulara a Transsilvaniei. Apoi bine! Astadi diet'a si-a si inceputu consultárilu, credemu, ca fia-care deputatu, petrunsu de simtiulu celu maretu alu misiunii sale, se va sentu indreptatitu, ba chiaru si deobligatu a-si da parerile sale despre cestiunea ast'a ponderosa pentru viitoriulu tieriei, cu atatu mai vertosu ca apoi atatu guvernulu, care are nefericire de a fi condusu de svatuitori nepractici si necunoscolori ai referintieloru, catu si cei ce calea ferata o afirma de competinti'a dietei, se vedu apriatu, si sa se convinga despre parerea reprezentantiloru adeverati ai tieriei, cari de siguru voru sci si voru cunoáce mai bine interesele, lipsele si referintiele materiale ale tieriei, prin urmare ei voru poté recomandá medicamentulu mai potrivit spre alinarea doreriloru, decatu doctorii din straintate.

Sa vedemu in sa, ce s'a petrecutu din Ianuariu in coce in caus'a cálei ferate a Transsilvaniei.

Nerodirea anului trecut a silitu pre guvernul nostru a întreprinde lucrări publice, extraordinare prin regulara a-peloru, innoirea drumurilor de comunicatiune, cladirea drumurilor ferate, la cari se ocupa in fia-care di mii si mii de lucratori.

Se scie de comunu, ca guvernulu are o preiubire nespusa câtra lini'a proiectata dela Aradu câtra Sabiiu—Turnurosiu. Deci n'au lipsitu svatuitori de aceia, cari (o spunem pe fatia) pentru aradicarea si inavutirea elementului sasescu imbarbatau pre guvernul spre realisarea visurilor fromose, ce si le intipuescu multi despre chiamarea fratiloru Sasi in Transsilvani'a;—diceau, ca anul acesta neroditoriu chiaru e binevenitu de a incepe cladirea drumului pela Aradu, firesce ca sub manteu'a de lucrari publice spre alinarea plageloru grandiose.

Altii, razemandu-se de unu paragrafu alu patentei din Februaru, au spusu apriatu, ca guvernulu sa nu ascepte convocarea sessiunei celei mai de aproape a senatului imperialu, ci sa lucre in intiesulu acelu §, care imputeresce pre guvernulu, câla ca suri extraordinarie sa aiba potere de a întreprinde orice lucrare si fara convoirea senatului imperialu absinte; insa §ulu acest'a nu s'a potulu aplicá, pentruca, multiemita Domnului! secet'a n'a fostu asiá mare prin giurulu acela câtra Sabiiu, si asiá „casu extraordinariu“ din seceta nu s'a potutu face de feliu; ear de alta parte cu tóte ca calea ferata a Transsilvaniei se vede a fi urgente, totusi guvernulu a vedintu, ca nu va perit lumea, deca Transsilvaniei pâna la conchiamarea senatului imperialu voru mai asceptá cu calea ferata.

De mirare, cum unii domni cu sil'a aru voi sa isbutesca cu calea ferata dela Aradu câtra Sabiiu, cu tóte ca insii vedu apriatu, ca binele comunu alu Transsilvaniei, principiile cele neresturnavere ale economiei nationale, si opiniunea publica, acest'a potere mare a Europei, pretindu de a dreptulu, ca intre aceste doue linie numai cea dela Oradea câtra Clusiu—Brasiovu póte impacá tóte interesele tierci.

Insa situatiunea astadi e cu totul alt'a decâtu in anulu trecut; ca s'a schimbatu astfelu, câtu guvernulu nu-i mai remâne alt'a decâtu a cladi lini'a Brasiovului,—câci camera Romaniei a decisu dejá asupra cáiloru ferate de acolo!

Incátu scimu, centrulu cáiloru ferate ale Romaniei va fi in Bucuresci, de unde apoi se voru trage mai multe linie laterale prin orasiile cele mai insemnate.

Dintre liniile aceste laterale pentru noi austriacii mai multu 3 puncturi suntu de insemnate mai mare, adeca un'a carea se trage pâna la granitia câtra Orsiova, a dóu'a dela Bucuresci la Ploiesci, si a trei'a dela Bucuresci pâna la Focsiani.

Deca Austri'a intru adevuru aru fi cugetatu numai la zidirea unei cali ferate, carea sa o aduca in legatura cu orientulu, séu mai bine: cu marea négra pe calea cea mai scurta,—atunci de siguru aru meritá antaictate lini'a Orsiovei, câci din Austri'a plecandu, prin Pest'a, Temisiór'a câtra Oraviti'a, pe unde e gat'a calea ferata,—amu poté ajunge indáta la granitia romána câtra Orsiova, si apoi de acolo câtra Bucuresci si asiá mai departe; insa astadata e vorba numai despre calea ferata a Transsilvaniei si nu despre a Banatului séu a granitiei militare, deci lini'a prima, a Orsiovei, nici nu poté veni la socóta.

Celelalte doue linie, ce se finescu in Ploiesci si Focsiani, suntu dara de a le luá la privire mai de aproape.

Acuma deca luámú map'a la mâna, vomu vedé distantia acestoru doue puncte pâna la granitia Ardealului.

La prim'a vedere potemu observá indata, ca Focsianii suntu cu multu mai aproape de Ardealu decâtu Ploiescii; deci Austri'a trebuie sa vina in legatura cu cáile ferate ale Romaniei prin Focsiani!

Austri'a de siguru n'are de cugetu a-si trage o linia numai pâna la marginile Ardealului, ci venindu in legatura pe calea cea mai aproape cu linielutierci vecine, sa-si deschida calea câtra marea négra. Plecandu din acestu punctu de vedere, ea va trebui sa caute: carea e calea cea mai scurta, distantia cea mai mica, ce exista intre ea si intre liniile ferate ale Romaniei.

Si acest'a e lini'a la Focsiani, carea apoi guvernulu Romaniei va sa o lungesca pâna la marginile Ardealului.

Candu dicemu, ca Austri'a va trebui sa-si aléga lini'a acest'a, scimu prébine, ca Austri'a, ca statu si potere mare, nu e deobligata a se supune vointiei altui statu strainu, insa tocmai asiá nu e supusa Romani'a vointiei Austriei; deci nu poté fi vorb'a despre atare presiune; ci deorece camera Romaniei a votatu dejá liniile cáiloru ferate de acolo, ea nu-si

póte retrage cuventulu pentru voia anui statu, care inea nici nu s'a detiermiritu: care linia va sa o cladésca!

Ci fiindca punctulu acest'a cade mai aproape de marginile Ardealului, decâtu celu dela Ploiesci, si fiindca lini'a acest'a e votata prin camera, si lucrările se voru incepe câtu mai curendu: aceste si asemenea impregiurari voru sili pre Austri'a sa întreprinda cladirea liniei Orade—Clusiu—Brasiovu cu atátu mai vertosu, ca prin acest'a aru fi multiamite tóte interesele, atátu materiale câtu si politice ale tierci intregi.

Apoi sa presupunemu macaru pe unu momentu, ca Austri'a nerespectandu impregiurările imperative, ce sustau astadi, lini'a cali ferate a Transsilvaniei o-aru trage totusi câtra Sabiiu—Turnurosiu: ce va urmá de aceia? Aceea: ca Austri'a nu va poté merge mai departe dela marginile Transilvaniei, si nepotendu constringe pre Romani'a, cá dela Turnulu rosiiu sa continueze cladirea câtra marea négra,—milliónele puse in lini'a acest'a nu voru aduce abiá séu póte nici procentele legiuite ale capitalului, si asiá o patimesce numai tier'a, carea va portá spesele unei cladiri sumtuóse, dela carea numai o parte a locuitorilor,—Sasii voru trage folosu.

De aceea Romanii chiaru si din punctu de vedere alu dreptatii aru trebui sa partinesca lini'a Brasiovului, deorece tocmai noi suntemu cei ce strigámu de sute de ani dupa dreptate, fire-aru óre consecintia a nu votá la o linia, carea multiamesce tóte interesele locuitoriloru de ori-ce nationalitate séu confessiune politica sa fia aceea?

Apoi si alt-cumu Romani'a nici nu poté sa continue lini'a Turnulu rosiiu câtra Ploiesci; câci, precumu este sciutu de comunu, natur'a insasi i-a pusu pedece neinvingibile, creandu nisce munti gigantici, a cároru frunte se perde pintre nuori,—eara la pócle loru curgu valurile cele repedi si rapitóre ale Oltului.

Daca pe lângá tóte acestea presupunemu ceva, ce nu e cu potintia, adeca: ca Romani'a pentru voia Austriei va continueá lini'a ferata dela Turnulu rosiiu câtra Ploiesci: se póte óre, cá Austri'a sa voiésca a trece la marea négra prin Ploiesci, Bucuresci, si apoi iarasi sa faca unu incungiuru mare câtra Focsiani, séu facendu o punte gigantica peste Dunare sa-si continueze calea prin Dobrugia séu Besarabi'a? Unu incungiuru cá acest'a aru fi spre stricarea comerciului intregu alu Austriei câtra marea négra, câci putini se voru aflá de acei'a, cari pentru spedarea marfeloru si-voru alege o cale curmedisia si mai scumpa decâtu pe Dunare.

Aceste si asemenea impregiurari, credu, ca discutandu-se calea ferata a Transsilvaniei, ori in senatulu imp. ori in diet'a speciala a Transsilvaniei, se voru luá in considerare mai de aproape, si asiá lini'a guvernamentalá, cá o linia netranssilvana, si nemultiamitóre a tutoru intereseloru, precumu nici a pretensiuniloru sciintici economice, ni se va infatisiá in tóta góletatea sea! —

„Reform'a“ din Vienn'a despre conflictulu din Romani'a.

(Continuare si capetu din nr. premergatoriu.)

Celu d'antáiu faptu alu ministeriului Cogalniceanu a fostu conchiamarea camerei. In programulu, cei se propuse, a fostu promisa intre alte insemnate legi reformatórie solutiunea cestiunei urgente a dilei, propunerea unei legi rurale si a unei legi nóue electorale. Intru urmarea acestui programu se propuse dar camerei in 28 Martiu anulu curinte proiectulu unei legi rurale, introdusu prin unu mesagiu domnescu. De siguru acestu proiectu de lege, mai cu seama in partile acelea, unde se tractéza despre o drepta despagubire a proprietariloru, e capace de multe perfectiunári. Dar cuprinde marele principiu, ca tieranii se facu possessori ai aceloru mosii, ce li-au fostu lasate pâna acumu spre a le lucrá. Acest'a e uniculu mediu, de a esecutá acest'a transitiune sociala cu cea mai mica confusiune a notiuniloru de dreptu si in modulu celu mai putinu simtibilu. Afara de aceea declará ministeriulu in publicu in camera, ca elu cu privire la cestiunea despagubirei e gat'a a intrá in ori ce amendementu, afara de uniculu acela, care pentru mosia data tieraniloru, din punctulu de vedere alu proprietariloru ingreniata, li-aru da arii egale din bunurile statului cá proprietate libera,—ceea ce afara de aceea in specialu erá cu neputintia de esecutatu. Dar camera odata cu capulu nu voi acest'a lege, ba nu voi nici a intrá in discussiunea ei, ci urditoriului ei, ministeriului de interne Cogalniceanu i dete in tóta form'a nnu votu de neincredere. Cogalniceanu cutesase, a publicá proiectulu seu de lege „in Monitoriulu oficialu“, si acest'a la tóta intemplantia a fostu unu actu de mari dimensiuni; câci de óre ce Monitoriulu trebuie sa se tina si sa se cetésca in tóta comuna, intentiunile regimului domnescu prin acest'a publicatiune se latira câtu se póte mai tare intre tierani.

In votulu de neincredere datu nimistrului presiedinte se si pusese pe acésta procedere pondu deosebitu si se imputa ministereiului comunismu, numai pentruca voi sa castige tieraniloru proprietate. Imputarea acést'a in sa cu acelasi dreptu se va poté face ori carei incercári serióse intru a radica positiunea tieraniloru. Indesiertu aperi Cogalniceanu cu tota poterea elocuintiei procedea cea de totu legala a regimului; indesiertu aduse aminte boieriloru, ca deca, dupacumu unii voiau, voru face impartiri noue ale pamenturiloru, prin acést'a voru calca pe aren'a cea periculosa a legislatiunei agrarie, si astfelu voru insiela ei mai curendu notiunile de dreptu ale tieranimei. Votulu de neincredere se priimi din partea camerei cu mare maioritate. In urm'a acestuia ministereiulu si-dete petitiunea de dimissionare. Principele in sa n'o priimi, ci demandá ministereiulu, a aduce proiectulu unei legi noue electorale, si conchiamá de nou camer'a la siedintia extraordinaria, spre a pertracta si a aduce conclusu asupra nouei legi electorale in 2/14 Maiu a. c., dupace mai nainte cu privire la pasile grecesci o amanase pe tempu putinu si asiá deduse ablegatiloru ocaziune, de a se convinge in fati'a locului despre situatiunea populatiunei si totu deodata despre ordinea publica cea cu totulu neturburata.

Readunandu-se camer'a in 2/14 Maiu a. c., si in locu de a incepe discussiunea asupra unicei probleme, pentru carea se adunase acum, incependu a atacá ministereiulu, pasi inainte si dechiará la insarcinarea principelui, ca camer'a e dissolvata. Totdeodata emise principele o proclamatiune cátra poporulu seu, in carea-lu provocá, a se declará prin votare generala numai cu dá ori bá asupra priimirei constitutiunei, ce i o propuse, desvoltandu mai departe ideile conventiunei din Paris.

Acést'a acum adevratu c'a fostu o abatere dela caráre legale de pana acum, o calcare a constitutiunei, a fostu cu unu cuventu lovitur'a de statu. Prin acést'a principele se adresa deadreptulu cátra natiune si o provocá a decide ea in sasi cu man'a ei asupra celei mai de aproape a sele sorti. Dupace se adevrise zadarnicia tuturor cercáriloru, de a castiga intrare in Romani'a urgentiloru cerintie ale tempului pe calea cea ordinaria a legislatiunei, faptul a fostu unu actu alu sustinerei de sine, pentru care partid'a liberala din tiera se rogá inca cu lunile inainte. Scirea despre acésta procedere a principelui fu priimita de populatiune cu entusiasm. Caracterulu liberalu alu legi ceí noue electorale propuse spre priimire nici chiaru cei mai inversiunati contrari ai principelui nu l'au negatu. Afara de aceea s'a propusu totdeodata a se crea unu corpu nou in statu, care e menitu a tine campan'a partidei conservative in contr'a eventualeloru escesse ale adunarei legislative. Acestu corpu se formeza din amendoi mitropolitii tierei, din episcopii dieceselor, din presiedintii colegieloru supreme ale guvernului, celu mai vechiu generalu alu armatei, in fine din 68 membrii denumiti de principele, din cari 34 se voru lua din reprezentantiele districtelor, eara ceialalti din barbati de merite eminenti in tote ramurile activitatii publice. Ambele adunári impreuna cu principele, eserceza poterea legislativa. Numai votarea bugetului se reserva numai adunarei legislative, carea in adeveru representeaza tote clasele locuitorimei si e aleasa pe bas'a unui dreptu electoralu forte estinsu.

Bucuri'a cea nespusa pentru stricarea domniei oligarhice asurdi atatu in Bucuresci catu si in tota tier'a indoielele de midlocele intrebuintiate. Dar nu intocmai de favoritore fura vocile strainatatiei. Chiaru nici foile cele bine informate asupra eveniminteloru de acolo si care nu se insielara despre subsumptiv'a libertate parlamentara, ce o representá camerei in Bucuresci, nu potura trece numai asiá preste acésta grea calcare de dreptu. Cu deosebire foile austriace de tota colorea condamna cu unanimitate pre principele si regimulu lui. Locuitorii principateloru, din nefericire, de unu siru de ani incóce suntu dedati, a aflá in foile austriace cea mai despretiutore dejudecare a nesuintieloru loru nationale. Chiaru si aceia, ale caroru buze suntu pline si preapline de micrea liberalismului, nu se indoira a lua partid'a privilegielor boieresci, si tote incercárele tierei intru a rumpe catusile unei oligarhii desbinatore, nu se'ndoira a le gramadi cu cele mai amari batjocuri. Caci era lesne a glorifica stralucirea sea propria prin loviri cu piciorulu date vecinului, si defaimandu faptele altor'a a acoperi ne-activitatea sea propria. Dar de imputarea egoismului aru trebui sa apere pre Alesandru Ioann I. unic'a considerare, ca densulu deca aru fi voitú sa sacrifice pre tieranii boieriloru, aru poté ave pace cu camer'a; in sa elu prefera, a-si pune coron'a si póte si victi'a, pentru de a elibera maioritatea cea mare a poporului seu din sclavi'a, in carea a fostu tinuta pana acumu.

Din Banatu. Din cerculu Bogsiei 20 Maiu.

(Continuare din nr. 39.)
Comissi'a, care sa constateze trecerea locuitorilor ramneni la biserica greco-catolica, siau sfarsitu lucrarea sea sub conducerea unui Assessoru dela sedri'a comitatensa in dilele trecute. Resultatulu acestei constatare e in scurtu urmatoriulu:

Macarca s'a fostu disu si spre scopu tendentiosu s'a fostu latitu pretotindinea, cumca Ramn'a intréga a trecut la biserica greco-catolica, si cumca numai vrocati-va in si au ramas inapoi, cari si ei voru trece, deca va remane biserica la greco-catolici: totusi prin constatarea de susu s'au adeviritu, cumca 90 familii din Ramn'a n'au trecut nici decumu la biserica greco-catolica.

Scirea deci, cumca afara de o neinsemnata frantura toti locuitorii Ramnei si-au parasitu religia stramosiesca, a fostu mincinosá, si noi ne miramu cu atatu mai tare, ca diregatori'a comitatensa din Lugosiu n'au constatat mainainte impregiurarea; ci s'a lasatu prin simpl'a aretare facuta din partea greco-catoliciloru a se seduce spre neimplinirea poruncci inaltului guvern din Bud'a, care i face de datorintia a dá biserica cuprinsa de greco-catolici locuitoriloru Ramnei de religia ortodoxa resaritena inapoi. Informarea acést'a partiala despre starea lucrului a avutu urmarea aceea, ca biserica luata dela aceea, ce pe temeiulu legiloru aveau dreptulu celu mai in vederratu de a remane in posesulu ei, cu apriata vatemare a acestui dreptu, s'a lasatu si mai departe in manile noiloru greco-catolici, care procedura partiala nu numai ca au implutu cu dorere animile locuitoriloru comitatului nostru, cari, luandu afara vrocateva dieci de mii de romano-catolici, greco-catolici, luterani, calvini si Israeliti toti de religia greco-orientala se tinu, ci totdeodata li-au insuflatu si mare temere pentru viotriulu credintiei si alu bisericei sale, vedendu ei, cumu insasi deregatori'a comitatensa, care dupa positiunea si chiamarea sea aru ave datorintia a nu fi pentru unulu muma, eara pentru altulu ciuma, ia parte in vederrata pentru greco-catolici, ear pre noi credinciosii bisericei orientale ne tracteaza ca pre nisce copii masteri. Ceea-ce face, ca acésta partinire a greco-catoliciloru si a nezuintieloru, de a se latu in modulu si prin mijlocele de pana acumu in comitatulu nostru, sa bata si mai tare la ochi, e: ca dens'a suferu si astadi pre judele comunalu in Ramn'a in fruntea comunitatii, macarca judele acést'a au indreptatu cátra preotulu Velceleanu pre carele consistoriulu greco-orientalu din Versietiu l'a trimisu preotu in Ramn'a, spre a suplini locul preotiloru apostati, o porunca in scrisu, in care-lu amerintia, ca deca nu va parasu satulu, lu va scote cu poterea dintr'ensulu.

Infricatulu preotu a trebuitu numai decatu sa se duca din satu, si numai intrevenirei consistoriului greco-orientalu din Versietiu, i-a potutu succede a mijloci, ca preotulu sa-si cuprinda iarasi locul in mijloculu credinciosiloru sei in Ramn'a.
(Va urmá.)

Principatele române unite.

Din scirile este prin Monitoriulu si alte foi transcarpatine vedemu, ca complotulu, de care spuseramu si noi cititoriloru nostri la tempulu seu, a fostu tiesutu cu intentiunea, de a restorna pre Principele Alesandru Ioann I., de a desface unirea tieriloru sorori si de a mijloci dela Porta denumirea a doi caimacami, si anume in Moldov'a Panoiotu Balsiu, ear in Romani'a propria Constantinu Grigoriu Sutiú. Instrumentulu principalu alu conspiratiunei se pare a fi fostu unu Greco de „græca fides“, doctorulu Lomberti, mediculu mitropolitanu, — unu omu, alu carui caracteru tavalitu lu cunosemu inca din anii trecuti dintr'o alta cronica scandalosa. Toti trei suntu arestati.

Domnitoriulu si Dómn'a Elen'a au fostu gramaditi de tote partile cu adrese de fericitari, cu daruri, cu poesii, cu rogaciuni. Colossalele pagine ale „Bucimului“ d'abiá incapu a reproduce cele mai esentiale din aceste manifestatiuni, provocate prin actele de 2/14 Maiu. Langa inalt'a parchia domnitore numele celu mai veneratu e alu ministreiulu Cogalnicenu, prin care fratii de dincolo — si credemu ca cu dreptulu — vedu organulu celu mai de frunte alu salvarei Romaniei din catusiele oligarhiei innecate in materialismu. — Intre alte felicitatiuni aflamu si un'a din partea universitatii din Iasi, subscrisa de rectorulu d. Maiorescu si totu corpulu professoralu, in care cu bucuria vedemu figurandu si numele unor'a din compatriotii nostri.

Resultatulu plebiscitului, dupa Monitorulu officiosu, e urmatoriulu:

713,387	voturi cu DA,
57	” ” NU,
52,520	” de absinti si abtinuti.